

Q. F. F. Q. S.

EXERCITIUM ACADEMICUM,

DE

CONVENIENTIA

ET

DIFFERENTIA
MIRACULI ET MYSTERII,

QUOD

Consentiente Ampliff. Facult. Philosoph.

In Reg. Acad. Aboënsi,

Sub PRÆSIDIO

VIRI Maxime Reverendi & Celeberrimi

D^{N.} M^{AG.} CAROLI
MESTERTON,

Log. & Metaph. PROFESS. Reg. & Ord.

Publico honorum examini subicit

STIPENDIARIUS REGIUS

PETRUS ASPMAN,

Westmannus.

In Auditorio Max. ad diem XV. Dec. MDCCL.

Horis, ante meridiem solitis.

ABOÆ, imprim. Direct. Reg. Acad. Aboëns. Officin.

Typogr. JACOB MERCKELL.

Stæ R:æ M:is

MAGNÆ FIDEI VIRO,

Reverendissimo PRÆSULI ac DOMINO,

D^N. JOHANNI
BROWALLIO,

S. S. Theol. DOCTORI longe Celeberrimo, Inclutæ
Dioeceseos ABOENSIS EPISCOPO Eminentissimo, RE-
GIÆ ACADEMIÆ ejusdem PRO CANCELLARIO Magni-
ficentissimo Scholarumque per dioecesin EPHORO
accuratissimo,

MÆCENATI MAXIMO,

Multa gravesque causa me, REVERENDISSIME
PRÆSUL, cum communes tum proprie cum
aliis impellunt. ut grata aliqua significatione,
summam in TE observantiam, testatam esse omni-
bus cupiam. Ex communibus, præsertim bonum
reipublice literarie propius spectantibus, se offerunt
primum egregius Tuus in politiones literas amor,
ut

ut & singulare studium in bonorum conatibus
promovendis indefessum. Quod me attinet, in
parte religionis pono, tacendo potius magnitudi-
nem cumulumque beneficiorum TUORUM venerari,
quam vili oratione ac rudi voce predicare, quo-
rum ne quidem partem me assequi posse scio. Su-
scipe igitur serena fronte, tennes has pagellas,
in venerabundi gratisimique animi signum, &
prout huc usque benignissimo Tuo favore me
suffultum voluisti, ita porro post Deum fortu-
nam meam TIBI commendatissimam esse cupio.
Meum semper erit, ardentissima ad summum
Numen fundere vota, ut TE REVERENDISSIME
PRÆSUL in orbis literati, imprimis Patriæ, Eccle-
siae & Academia columen firmissimum, TUÆ
Nobilissima familia decus maximum clientumque
patrocinium, sospitem incolumemque in multa
lustra conservet

Reverendissimi Nominis
TUI

cultor devotissimus,

PETRUS ASPMAN.

UIRO

Admodum Reverendo & Praeclarissimo DOMINO,

MAG. OLAVO
ASPMAN,

PASTORI & PRÆPOSITO in Lindesberg longe meriti-
tissimo,

PATRUO MEO OPTIMO, CARISSIMO.

Quoties animum subit recordatio beneficiorum mihi a Te
CARISSIME PATRUE collatorum, toties de demeren-
do despero. Ab eo enim tempore quo fata mihi a puero
sexenni sustulerunt parentem, dum vixerat, optimum, non
solum Auctor mihi fuisti, ut inter amœnitates hujus lite-
rarum detinerer, sed quod magis, nescio, an prolixiori ad-
fectu propendere in filium possit parens, quam Patruo Tuo
amore, curam impendisti Studiis meis. Quoties enim Tu
illa sublevasti, crexisti ac refecisti? In Te solo vitam cœ-
perunt suam, & in Te huc usque vixerunt. Penes me non
est tanta nec dictis exaequare, nec opere demereri; itaque
tanto calidiorè pectore, Te, perpetuo obsequio, dum vi-
vam, venerari, nunquam gravabor. Tum & porro Di-
vini Numinis benignitatem quotidianis sollicitabo suspiriis,
velit Te, Carissime PATRUE natu jam grandiore, assi-
duisque laboribus defatigatum clementi sua gratia corrobo-
rare omnique bonorum genere cumulare, ita ex animo dovet

PATRUI OPTIMI

humillimus cultor,

PETRUS ASPMAN.

I. N. I.

§. I.

Totum Religionis Christianæ Systema ita co-
hæreere, ut omnes veritates admirabili ne-
xu seinvicem suffulciant, una per alteram
quasi subsistat, adeo ut nihil sapientius ex-
cogitari possit illarum harmonia & conformitate,
est res non minus verissima quam clarissima. Sed
quis nescit, quot in Religionibus infidelium & in-
credulorum falsis, quæcunque demum sint, inve-
niantur confusa atque obscura, quæ se invicem e-
vertunt, clarissimis rationis principiis contradi-
cunt, neque naturæ Divinæ neque etiam humanæ
conformia sunt. Rationi ignota non perspiciunt
Mortales, nec percipere possunt. Quot enim sunt
mirabilia, quæ perspicacissimi etiam hominis inge-
nium fugiunt? Quot res existunt, quarum causæ
rationesque a nemine hominum, adhibitis licet o-
mnibus ingenii judicii que viribus indicari possunt?
Imo homo ne quidem semetipsum, quæque ut
præsentissima est ita notissima esse deberet, prop-
riam animam cognoscit; quid igitur de aliarum re-
rum accurata cognitione tenendum sit, & quan-
tum

tum ab illa distemus, quisque conijcere facile poterit. Si porro omnes, tam in mundo corporeo quam spiritali eventus & omnem illorum nexum consideraverimus, patescit tandem, quantum sit illud quod nescimus, quotque Divinæ providentiæ viæ & olim fuerint & nunc sint, imperviæ oculis mentis etiam acutissimæ. Eo minus dubitandum est, revelationem, quæ consilia Dei abstrusissima pandit ut miraculis ita & Mysteriis, esse refertissimam. De quorum convenientia & differentia nonnulla loco Exercitii Academici in medium proferre constituimus, si vero ob tenuitatem ingenii mei, quam lubens fateor ex sententia propositum exsequi nequiverim, Tuum Favorem gratiamque B. L. enixe imploro, velis operam nihilominus qualemcunque meam æqui bonique consulere, & in meliorem interpretari partem.

§. II.

Miracula sunt possibile. Mundus enim cum sit ens contingens, quod per totum nexum rerum aliter esse potest, quicquid autem est contingens, ejus oppositum nullam involvit contradictionem: Quod autem nullam involvit contradictionem est possibile, ergo possibile est, a Causa extra mundana omnipotente in mundo tales effectus produci, qui effectibus hujus rerum nexus sunt oppositi, & in essentia & vi universi non fundati sunt, cum propter contingentiam mundi eventus aliter esse possint: Tales autem effectus vocantur miracula

cula, quæ proinde sunt possibilis & *intrinsece*, quia totus rerum nexus in universo ut contingens immutari potest & leges naturales suspendi, & *extrinsece*, quia datur talis extra mundum causa, quæ omnia infinita sua omnipotentia efficere potest. Hinc oppido patet nos per *miraculum* intelligere ejusmodi mutationem seu effectum, cujus causa in essentia & natura entium finitorum non invenitur. In divisione scriptores variant. Danhaverus dividit miracula in *privativa*, ubi omnibus ad agendum positis requisitis effectus impeditur. e. g. ignis fornacis ardentis viros injectos non consumens; vel *positiva* ubi viribus natura aliquid super inducitur ad quod naturæ virtus nunquam pertingere potuit. Leibnitius in sua Theodicea (§. 249.) distingvit illa in *Majora* & *Minora*, per *majora* intelligit vera miracula per *minora* id indigitat, quod alias mirabile vocatur, cujus causæ naturales nos latent. Bulfingerus in *immediata* & *mediata*. Nos autem quatuor illorum classes constitui-
 mus. *Prima* complectitur, miracula, quæ nullis causis mediantibus naturalibus fiunt aut fieri possunt, sed immediate, & ex libera DEI virtute emanant, adeoque sunt effectus omnipotentia Divinae Singulares. E. g. creatio mundi, mortuorum resuscitatio &c. *Secunda*, est eorum quæ produci quidem possunt in causis naturalibus, sed non eo modo, quo a DEO fiunt, ut repentina morborum curatio nullis admotis medicamentis.

ria est, cum a causis naturalibus proveniunt ita tamen, ut DEUS virtutem eorum ordinariam adaugeat, ac sufficientiam illis, ea quam natura concessit, majorem tribuat; ut maris rubri exsiccatio per ventum pro transitu Israëlitarum.

Quarta est, quando per media naturalia fiunt, etiam ad talem effectum edendum non insveta; non tamen absque Divinæ voluntatis concursu singulari, eo quo fiunt tempore producuntur. E. g. Urforum missio contra pueros Prophetæ illudentes. De natura miraculi alioqui tot existunt sententiæ, ut suscepta brevitatis illas recensere minime permittat. Notissimus ille summæ impietatis architectus *Benedictus Spinoza* contendit miracula nihil aliud esse quam effectus naturæ, quorum causas ignoramus. Cum illo plurimam partem consentiunt *Pomponatius, Hobbesius, Bernhardus Connor & Lockius*. Ad eos accedunt, qui per DEI virtutem miracula quidem fieri agnoscunt, sed non nisi mediante natura, utpote sunt *Nebemias Grew, Wilhelmus Flewod, & alii*. Quibus omnibus a præstantissimis Theologis & Philosophis dudum os obturatum est. Tam dui credendum est miracula in S. S. narrata, veri nominis talia fuisse, quam dui demonstrari nequit, aut illa esse plene impossibilia, aut meros tantum fuisse effectus naturales. Sed nostri non est hanc rem ulterius persequi, sufficiat monuisse nec miraculorum cessationem eorundem suggillatoribus favere; nam cum DEUS nihil faciat frustra

stra, ad veritatem aliquam probandam miraculum novum excitare non vult, cum antiqua sufficient.

§. III.

Mysterii nomine intelligimus tale Dogma, quod Revelatione Divina patefieri debet, cum ex principiis rationis cognosci & demonstrari nequeat. Distingvi solet in Philosophicum & Theologicum. Mysterium Philosophicum vocant ejusmodi rem, quæ ad Regnum naturæ spectat, cujus quidem scimus existentiam, modum vero & naturam ignoramus. In cœmmuni vero sermone id Mysterium appellamus, quod nobis ab aliis revelatum est, & quod absque illorum revelatione cognoscere non possumus; ita dantur Mysteria in rebus Physicis, quæ cum ex principiis naturalibus detegi ab acutis Mathematicis & Philosophis possint, Divina revelatione non indigent. Notio autem Mysteriorum Theologica ab hac in eo discernitur, quod eo nomine solum illæ veritates veniant, quæ nullo alio modo quam per revelationem nobis innotescere potuerunt, simulque ad salutem scitu necessaria sunt. Dogmata hæc nomen Mysterii etiam post revelationem factam retinent, tum quia in se & sua natura talia sunt, ut absque patefactione nunquam cognita fuissent, tum quia non plus de illis dogmatibus manifestatum est, quam ad finem obtinendum suffi-

cit, & multa in iis continentur, quæ nondum distincte cognoscimus; licet pars alicujus veritatis, clare revelata sit. Hinc liquet quod quicquid per Divinam revelationem innotescit, Mysterium sit; adeoque revelatio non possit concipi sine Mysteriis, Mysteria autem primum revelationis conceptum formant, adeoque ejus summam & essentiam constituunt.

§. IV.

HAud pauci confundunt Mysterii Miraculique voces, unum idemque eas significare putantes, dum tamen plurimum differant; possumus quidem dicere: Omnia miracula esse Mysteria, sed non vice versa. Miraculum enim est effectus possibilis (§. 11.) omnem captum nostrum transcendens, fitque per DEI potentiam aut vim extraordinariam; adeoque, ratione *causæ* quidem *efficientis* convenit cum Mysterio, DEUS enim est utriusque Auctor. Cujus est naturam condere; hujus est ejusdem conditæ cursum quocumque luberit tempore suspendere vel immutare; cujuslibet itidem, vel Angeli, vel hominis, vel nullo quoque uti ministerio. Quæ a malis geniis, Pseudo Prophetis, Magis, Veneficis, aliisque patrantur *genuina* seu mirabilia causas nonnisi naturales agnoscunt, quæ licet vulgo ut plurimum ignotæ, eruditis tamen vel cognitæ sunt, vel indies magis
magis.

magisque deteguntur. *Ratione finis*, qui est divinæ veritatis, bonitatis, gloriæque patefactio & demonstratio congruunt quoque **Mysterium & Miraculum.**

§. V.

Sed non unumquodque Mysterium est Miraculum; sic e. g. præsentia realis corporis & sanguinis Christi in Sacra Cœna est secundum omnium Theologorum contentum Mysterium, non vero Miraculum, quod etiam Pfaffius affirmat dicendo: *Hinc protestamur semper, & solemniter protestamur, nos nullam præsentiam Pbyricam, naturalem, localem, inhaesivam & circumscriptivam, neque etiam miraculosam (haec enim sic & inhaesiva & visibilis esset) corporis & sanguinis Christi in S. C. statuere. Hoc & ejusmodi alia Mysteria ex principiis rationis demonstrari non possunt; tum enim non essent Mysteria, nec revelatione opus haberent (§. III), esset ergo contradictio in adjecto, si venditaremus Mysterium ex ratione demonstratum; tamen non sunt contra rationem. Aliud enim est contra, aliud secundum & aliud supra rationem. Contra rationem est id, in quo ratio pugnam cum suis principiis perspicere potest. Secundum rationem est id, in quo ratio convenientiam cum suis principiis detegit. Supra rationem autem est id, in quo ratio neque pugnam neque convenientiam cum suis principiis perspicere potest, sed quod vires ejus prorsus transcendit.*

Propterea non temere aliquid pro contradictorio habendum, quod forte tantum propter ignorantiam nostram tale videtur. Duas veritates, quarum altera revelata, altera natura nota, sibi invicem contradicere non posse, probat Celeb. *CANTZIUS* de usu Phil. in Theologia. *Quod, inquit, si ratio fidei adversa foret: tum quaedam Philosophiæ Theses invicta demonstratione nixæ inimicis veluti cornibus confligerent cum Theologiæ capitibus; possent igitur Duzæ Theses, sibi mutuo contradicentes, esse simul veræ. Atque hoc prima omnis humanæ Divinaeque cognitionis fundamenta penitus everteret. Fieri igitur non potest, ut veritas a ratione profecta contraria sit ulli Revelationis articulo.*

§. VI.

Hinc pronò, ut ajunt, alveo sequitur, Mysteria, quatenus non sunt contra, sed supra rationem esse res possibles. Jam vero non omnes res possibles sunt effectus, nam dantur possibles essentiæ, E. g. Mysterium Trinitatis, possibles attributa, ut omnipræsentia DEI, possibles substantiæ, accidentia &c. Consequenter multa existunt Mysteria, quæ tamen non sunt miracula, cum dentur res, quæ non sunt effectus, quorum nihilominus possibilitas captum nostrum transcendit; & in hoc consistit prima differentiæ ratio. 2. Non omnes effectus sunt Miracula; sed tantum supernaturales; consequenter omnia ordinaria & naturalia

turalia rationi nostræ impervia Myſteria quidem dici poſſunt, non vero Miracula. 3. Miracula ſunt DEI ſupernaturalia opera in Creaturis, dantur etiam opera DEI ad intra, ut generatio filii DEI a patre, quæ quidem eſt Myſterium ſed non miraculum. Ut rem verbo complectamur: Differunt hæc duo ratione *formae*. Formale Myſterii eſt in comprehenſibilitas ſeu occultatio: Miraculi vero ſupernaturalitas & extraordinarietas, ut ita loqui liceat; quæ vocabula videntur quidem habere unam eandemque ſignificationem, ſed illam eſſe diverſam, mox videbimus. *Supernaturale* enim non tantum id dicitur, quod ex unius alteriusve rei viribus naturalibus non ſequitur; ſed, quod ex omnium rerum creatarum adeoque totius naturæ viribus non ſequitur; alias in mundo corporeo, ſupernaturale & miraculum diceretur effectus e. g. in corporibus per vim ſpiritus excitatus, adeoque omnia quæ libertatis determinationi ſubſunt, utpote quando homo lapidem projiciat, aut quando Dæmon indicante obſeſſione corporali in corpore humano motus efficit non naturales. Hoc etiam urget *Muſæus* in introd. ad Theol. *Ad rationem*, inquit, *miraculi non ſufficit, ſi aliquid fiat præter ordinem naturæ alicujus particularis, ſed requiritur, ut fiat præter ordinem totius naturæ creatæ.* Deinde *ſupernaturale* non tantum eſt, quod non poteſt fieri ex totius naturæ viribus, verum etiam quod ex viribus naturæ revera non ſequitur, dum ſequi poſſet. E. g. ex viribus

bus naturæ potest sequi, quod arbor exsiccet, miraculum tamen erat, dum ad mandatum Salvatoris ficus in momento sicca fuit.

§. VII.

Extraordinarium vero non modo dicitur quod raro fit aut invetum est, sed quod transgreditur ordinem semel a DEO positum. Nam etsi id quod superat ordinem, etiam raro solet fieri, tamen non omne, quod raro evenit, sit contra ordinem. Priorem sensum adoptaverat Clarckius in controversia illum inter & Leibnirium mota de *notione* miraculi. Existimabat nempe Leibnitius, secundum sententiam Philosphis receptam, per miraculum intelligi ejusmodi effectum, qui omnes naturæ vires superat. Clarckii vero sententia erat, quod miracula in se non sint magis admiranda, nec magis Divina, quam ordinaria naturæ opera; sed eapropter ab his distingvi, quod sint rara & insolita. Atque sic referente *Bulfingero* inusitatum sufficere putat ad ideam miraculi exprimendam; eundem namque effectum vocat *naturalem*, si accidat ordinarie, etsi Divina immediata operatione, & *miraculosum* si raro, etsi producat per naturam. Sed hac sententia janua aperitur iis, qui aniles fabulas, & inania commenta innumera pro miraculis obtrudere orbi adlaborant, qualium tristis copia historiam imprimis ecclesiasticam misere conspurcavit; præcipue vero uberrima leges, infelicis instar lolii, in agris Monachorum & viris Sanctorum effloruit.

§. VIII.

§. VIII.

ORdo ille a DEO positus cujus mentionem §. præc. fecimus est duplex Naturæ & Gratia. Ille iterum duplici consideratur modo, alius nempe in mundo corporali, alius in spiritibus, præcipue vero in animabus nostris. Per ordinem naturæ in mundo corporali intelligimus semel præscriptas leges motus, secundum quas corpora operantur. Ordo autem naturæ in animabus sunt illæ regulæ, secundum quas animæ suis facultatibus operantur, dum cogitant, ratiocinantur, volunt, appetunt &c. Per ordinem Gratia intelligimus aut ordinem salutis, quando homo Gratia Divina & Salutis vult particeps fieri, aut ordinem operationum Gratia, secundum quem Deus hominem ad ejusmodi ordinem salutis ducit aut sustentat, aut ordinem donorum Gratia, secundum quem DEUS hominibus gratia suæ dona comunicat. Quando igitur aliquid ordinem naturæ superat, id vocamus *Philosophice* extraordinariū sed quando aliquid ordinem Gratia superat, id est *Theologicæ* extraordinarium. Hinc facile est judicatum quid statuendum sit in quæstione non leviter difficili & satis diu ventilata, an Regeneratio & reliquæ operationes Gratia, quæ omnium judicio veniunt nomine Mysterii, sint Miracula? Affirmat Theologus quidam magni nominis & quidem ex verbis Apostoli Eph. 1. 19. seqq. τὸ ὑπεράνω μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτῆ κατὰ τὴν ἐξέγερσιν τῆ κρείττης τῆς ἰσχύος αὐτῆ. Et profecto Regeneratio per effectum

ctum naturalem sequi non potest, sed vires animæ prorsus excedit, est porro creatio & ex mortuis suscitatio, adeoque etiam vires universi excedit, talis autem effectus miraculum dicitur: E. Regenerationem & reliquas operationes Gratia Divina esse miracula non sine aliqua distinctione prædicamus. Nam omne quod supernaturale est, est etiam extraordinarium sensu Philosophico, non vero Theologico; quod iterum extraordinarium est aut Philosophice aut Theologicè, id etiam revera est supernaturale; per consequentiam sunt omnia miracula, in mundo corporali simul supernaturalia & extraordinaria Philosophice non vero Theologicè. Extraordinariæ operationes DEI in anima: E. g. immediata Prophetarum inspiratio, Ecstasis Pauli in tertium cælum sunt supernaturales & simul extraordinariæ tam Theologicè quam Philosophice, & ideo vocantur *καθ' ἐξοχήν* miracula in Regno Gratia. Sed ordinariæ operationes Gratia vocantur miracula Philosophice; quoniam naturæ leges in anima superant; non Theologicè, quia Gratia ordinarias vires ordinemque non excedunt. Plura circa hanc tam amplam materiam adhuc quidem essent monenda; sed ob nimiam temporis angustiam fortunæque afflictæ conditionem hisce subsisto.

*Gloria sit Patri, Sit Nato Gloria, Sancto
Gloria Spiritui; Triadi sit Gloria Sacra.*

